



دانشگاه کردستان
دانشکده منابع طبیعی
گروه جنگلداری

مدیریت پایدار جنگل

Sustainable Forest Management (SFM)

احمد ولی پور

ahmadvalipour@gmail.com



مدیریت پایدار جنگل

دروس پیش نیاز: ندارد	نوع درس		ردیف درس ۳	مقطع: ارشد تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۸۰	عنوان درس به فارسی: مدیریت پایدار جنگل
	نظری ۱	تخصصی مشترک (الزامی) عملی ۱			عنوان درس به انگلیسی: Sustainable management of forest
سمینار <input type="checkbox"/>	سفر علمی (۶۴ ساعت) <input type="checkbox"/>	کارگاه <input type="checkbox"/>	آزمایشگاه <input type="checkbox"/>	آموزش تکمیلی: دارد <input type="checkbox"/> ندارد <input type="checkbox"/>	

هدف: آشنایی دانشجویان با اصول و روش‌های مدیریت جنگل پایدار

سرفصل درس:

نظری: مقدمه و کلیات: تعاریف مدیریت جنگل و سیر تحولی آن - اهداف مدیریت پایدار جنگل - انواع تصمیمات در مدیریت جنگل، انواع رابطه بشر با طبیعت - دیدگاه‌های گوناگون در مورد جنگل‌های پایدار - تفاوت‌های مدیریت سنتی با مدیریت پایدار جنگل - تجربه‌های گذشته مدیریت جنگل و ضرورت اعمال مدیریت پایدار جنگل - توسعه‌های اخیر در مدیریت پایدار جنگل - نقش اجزاء بیوفیزیکی، اجتماعی - اقتصادی در مدیریت پایدار جنگل - اصول جنگل‌داری اکولوژیکی - اصول جنگل‌داری اقتصادی - اصول جنگل‌داری اجتماعی - کمیت و اجرای سیاست پایداری: موارد لازم جهت ارزیابی پایداری طرح مدیریت - شاخص‌های اندازه‌گیری پایداری شرایط و ستاده‌های جنگل - معیارها و شاخص‌های جهانی - منطقه‌ای، ملی و محلی مدیریت پایدار: فرآیندها و ابتکارات بین‌المللی - پیش‌بینی روند آینده - توصیه‌ها.

عملی: آموزش و راهنمایی جستجو و شناسایی منابع علمی مرتبط با سرفصل‌های درس، ترجمه متون علمی انگلیسی روی یک موضوع ویژه و ارائه سمینار کلاسی، بازدید از طرح‌های جنگل‌داری با تاکید بر فعالیت‌های اکولوژیکی، اقتصادی و اجتماعی.

دانشگاه کردستان

احمد ولی پور

منابع:

- 1- جعفری، م. ۱۳۸۵. نگاهی گذرا بر مدیریت پایدار جنگل و مروری بر نظرات و ارزشیابی. نشر بوته، ۱۷۰ص.
- ۲- غفاری، ر.، سیفاللهیان، م.، بیگلربیگی، ب. ۱۳۷۷. دستورالعمل‌های اجرایی برای ارزیابی و اندازه‌گیری معیارها و شاخص‌های جنگل‌داری پایدار در منطقه خاور نزدیک. ترجمه نشریه سازمان خواروبار و کشاورزی ملل متحد، دفتر منطقه‌ای خاور نزدیک، مصر، 2000، نشریه شماره ۸۰/۲ وزارت جهاد کشاورزی، سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور، دفتر فنی جنگل‌داری.
- 3- Bettinger, P.S., Boston, K., Siry, J.P., and Grebner, D.L., 2009. Forest management and planning. Elsevier Academic Press, 331P.
- 4- Davis, L.S., Johnson, K.N., Bettinger, P.S. and Howard, T.E., 2001. Forest Management: To Sustain Ecological, Economic, and Social Values (Fourth Edition). McGraw-Hill Series in Forest Resources, 804P.

بنان، غلامعلی، جنگلداری علمی و عملی

دانشگاه کردستان

احمد ولی پور

سیر تکامل علم مدیریت جنگل

- Hartig (1795): محصول چوبی
Hundeshagen (1828): ایجاد نظم- نیاز جامعه و مالک
Judeich (1871): نظم زمانی و مکانی - اهداف مدیریت
Graner (1889): نظم زمانی و مکانی- بهره برداری مستمر - تنظیم جنگل
Weber (1891): محصول پایدار- تنظیم جنگل
Wagner (1928): نظم زمانی و مکانی برای محصول مستمر و منظم

Sustainable Forest Management
Ahmad Valipour, ahmadvalipour@gmail.com
University of Kurdistan

سیر تکامل علم مدیریت جنگل

- Burder (1945): تنظیم تولید پایدار- تنظیم محصول پایدار
Mantel (1959): برنامه ریزی دوره‌ای
Richter (1963): طرح ریزی- کنترل
Speidel (1972): طرح ریزی میان مدت
Sckot (1991): دستورالعمل های اداره جنگل
Bakhman (1994): تامین و پردازش اطلاعات- تهیه طرح- اهداف

Sustainable Forest Management
Ahmad Valipour, ahmadvalipour@gmail.com
University of Kurdistan

سیر تکامل علم مدیریت جنگل

(Pete Bettinger et al, 2009): تلفیق عملیات جنگل شناسی و مفاهیم اقتصادی بطوریکه منجر به تحقق اهداف مالکان به بهترین شکل ممکن شود. لازمه آن طرح و ارزیابی فعالیت های لازم برای دستیابی به هدف است.

جنگلداری پایدار (Sophie Higman et al, 2005):

سهیم شدن جنگلداری در توسعه پایدار
توسعه باید از لحاظ اقتصادی مناسب و مداوم، از لحاظ محیط زیستی سالم و از لحاظ اجتماعی سودمند باشد.

اصطلاحات مرتبط: Well-Managed Forests. Good F. M.

Sustainable Forest Management
Ahmad Valipour, ahmadvalipour@gmail.com
University of Kurdistan

سیر تکامل علم مدیریت جنگل

S. F. M. مدیریت پایدار جنگل

عناصر S. F. M.

- ❖ چارچوب قانونی و سیاسی
- ❖ تولید مستمر و بهینه محصولات جنگلی
- ❖ حمایت محیط زیست
- ❖ سلامتی و رفاه مردم
- ❖ سایر ملاحظات ...

Sustainable Forest Management
Ahmad Valipour, ahmadvalipour@gmail.com
University of Kurdistan

سیر تکامل علم مدیریت جنگل

در جنگلداری کلاسیک هدف اساسی بهره برداری از چوب بود.
بنابراین ارزیابی پایداری با شاخص های بهره برداری انجام می شد.

بر این اساس، جنگلداری کلاسیک به دنبال تعریف و اجرای روش های مناسب تنظیم جنگل (Forest Regulation) بود.

این دیدگاه کلاسیک به دلایلی تغییر کرد و به تدریج جنگلداری نوین شکل گرفت.

Sustainable Forest Management
Ahmad Valipour, ahmadvalipour@gmail.com
University of Kurdistan



سیر تکامل علم مدیریت جنگل: جنبه های مورد تاکید در جنگلداری کلاسیک و نو

کلاسیک	نو
محصول (Yield)	تولید (Production)
استمرار (Sustained)	پایداری (Sustainability)
یک هدف	چند هدف (مجموعه اهداف)
تنظیم جنگل با روابط دقیق ریاضی	انعطاف پذیری و مدیریت سازگار
بهره برداری	بهره برداری و بهره وری

As adjectives the difference between sustained and sustainable is that sustained is held continuously at a certain level while sustainable is able to be sustained.

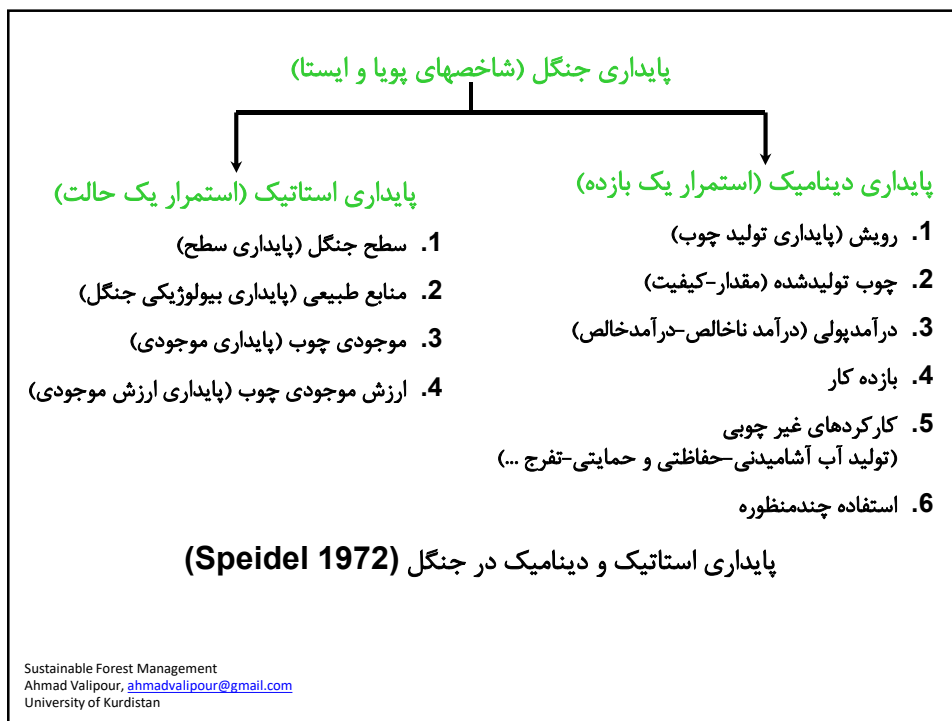
دلایل
 ✓ ضعف روش های قبلی
 ✓ تغییر نیازها و نگرش ها

Sustainable Forest Management
 Ahmad Valipour, ahmadvalipour@gmail.com
 University of Kurdistan

پژوهشگران، منظوره های گوناگونی از پایداری داشته اند که می توان آنها را در مفاهیم زیر دسته بندی کرد:

- ✓ پایداری مقدار چوب
- ✓ پایداری ارزش کیفی چوب
- ✓ پایداری کارکردهای مورد تقاضا از جنگل
- ✓ پایداری واحد مدیریت جنگل
- ✓ پایداری جنگل

Sustainable Forest Management
 Ahmad Valipour, ahmadvalipour@gmail.com
 University of Kurdistan



Production VS. Productivity

Production is the process of creating, growing, manufacturing, or improving goods and services. It also refers to the quantity produced.

In economics, **productivity** is used to measure the efficiency or rate of production. It is the amount of output (e.g. number of goods produced) per unit of input (e.g. labor, equipment, and capital).

In biology, **productivity** is a measure of the efficiency with which a biological system converts energy into growth.

Production VS. Productivity

The level of **productivity**, in the production, determines the profitability, efficiency and performance of the enterprise, i.e. the higher the productivity of the firm the greater will be the earning capacity.

It aims at determining the relationship between the input and output, in a particular production process. In short, it is nothing but attaining the highest possible outcome, while consuming minimum factors of production.

Sustainable Forest Management
Ahmad Valipour, ahmadvalipour@gmail.com
University of Kurdistan

معیارهای کنترل پایداری در جنگل (Zuercher 1965)

- ✓ مرز جنگل
- ✓ استفاده و بهره برداری از تولیدات جنگل
- ✓ ساختار توده جنگلی
- ✓ تجدید حیات
- ✓ کیفیت تولید چوب
- ✓ سیاست ذخیره مالی
- ✓ توان تولیدی رویشگاه
- ✓ حفاظت کارکردهای زیست محیطی

Sustainable Forest Management
Ahmad Valipour, ahmadvalipour@gmail.com
University of Kurdistan

تعریف توسعه پایدار بر اساس گزارش **Brundtland 1987**

”توسعه پایدار توسعه ای است که نیازهای نسل فعلی را برطرف نماید بدون اینکه این خطر را در پی داشته باشد تا نسل بعدی نتواند نیازهای خود را برطرف نماید.“

تعریف **Schmidheiny 1992**

”توسعه پایدار یک فرایند اقتصادی است که در بلند مدت پایا می باشد بدون اینکه به بوم سازگان کره زمین فشاری وارد شود.“

تعریف **IUCN** در گزارش مراقبت از کره زمین

”توسعه پایدار در استراتژی ما عبارت است از: بهبود کیفیت زندگی بشر بطوریکه از ظرفیت بوم سازگان های موجود برای زندگی ما فراتر نرود.“

Sustainable Forest Management
Ahmad Valipour, ahmadvalipour@gmail.com
University of Kurdistan

توسعه پایدار وقتی تحقق می یابد که سه شرط زیر فراهم باشد: (**Munn 1992**)

1. توسعه یعنی تکامل
2. عدم تخریب توان بازیابی بوم سازگان توسط تغییرات ناشی از توسعه
3. توسعه یعنی بهبود زندگی

تفکرات مربوط به توسعه پایدار را می توان در سه اصل خلاصه نمود:

- ✓ تعهد اخلاقی
- ✓ استفاده اقتصادی
- ✓ حفاظت توان اکولوژیکی

Sustainable Forest Management
Ahmad Valipour, ahmadvalipour@gmail.com
University of Kurdistan

توسعه پایدار/ مدیریت پایدار/ بهره برداری پایدار

✓ ”توسعه پایدار عبارت از توسعه ای است که کیفیت زندگی بشری و همچنین کیفیت منابع زنده و غیر زنده را در بلندمدت حفظ نموده و بهبود می بخشد.“

✓ ”مدیریت پایدار عبارت از مدیریت منابع با توجه به اصل پایداری است. این مدیریت از یک طرف موجب هدایت و کنترل استفاده انسان از منابع شده و از طرف دیگر بر پایه پایش استوار است. مدیریت پایدار بر مبنای توجه دائمی به اصول پایداری استوار است.“

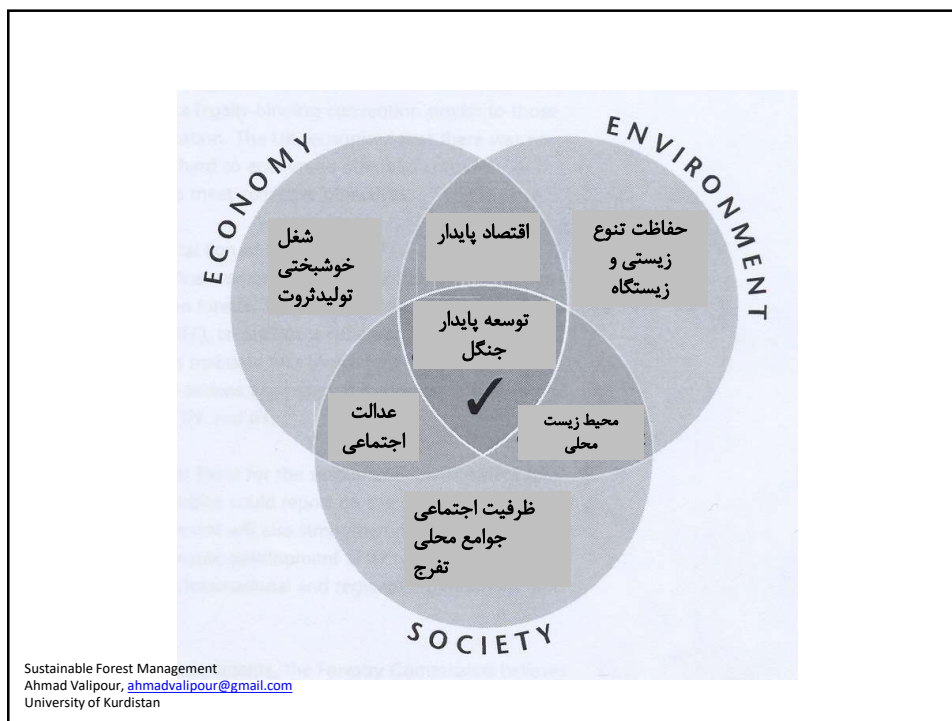
✓ ”بهره برداری پایدار عبارت از بهره برداری از منابع است بطوریکه میزان بهره برداری از میزان تجدید منابع تجاوز نکند.“

Sustainable Forest Management
Ahmad Valipour, ahmadvalipour@gmail.com
University of Kurdistan

تعریف مدیریت پایدار جنگل (SFM) در قطعنامه هلسینکی ۱۹۹۳

”SFM یعنی مدیریت و استفاده از جنگلها و اراضی جنگلی به نحوی و به اندازه‌ای که تنوع زیستی، تولید، قابلیت تجدیدحیات، شادابی و توان قابل تحقق آنها در حال حاضر و آینده هماهنگ با کارکردهای اکولوژیکی، اقتصادی و اجتماعی در سطوح محلی، ملی و جهانی حفظ گردد و موجب صدمه به سایر بوم سازگان ها نشود“

Sustainable Forest Management
Ahmad Valipour, ahmadvalipour@gmail.com
University of Kurdistan



نگرش انسان به طبیعت (جایگاه طبیعت در اندیشه انسان):

دو عامل زیر از مهمترین فاکتورهای موثر بر تعیین رویکرد به جنگل بوده است:

- ✓ عوامل مربوط به زمان
- ✓ عوامل مربوط به مکان

۱- انسان محور یا نگرش مالکانه

- ❖ دیدگاه تکنولوژیست‌ها
- ❖ دیدگاه محیط‌زیستی‌ها

۲- طبیعت محور

- ❖ بوم‌شناسان ژرف (Deep Ecologist)

شما چطور فکر می کنید؟

جنگل در خدمت انسان؟

جنگل به عنوان منبع بیولوژیکی صرف؟

Sustainable Forest Management
Ahmad Valipour, ahmadvalipour@gmail.com
University of Kurdistan

نگرش اقتضایی

■ محیط - جنگل - جامعه

■ واقع گرایی

■ احترام به فرهنگها

■ تعدیل انتظارات

■ توجه به نیازها

Sustainable Forest Management
Ahmad Valipour, ahmadvalipour@gmail.com
University of Kurdistan



Thank you ...